

پژوهش روزگار

تورم به زبان ساده

دکتر محمود قنبری

نشر روزگار

۱۳۴۰ قنبری، محمود،

عنوان و نام پدیدآور : تورم به زبان ساده / محمود قنبری.

مشخصات نشر : تهران: روزگار، ۱۳۹۵

مشخصات ظاهری : ۶۳ ص.: مصور (رنگ)، جلد، نمودار (بخشی رنگی).

فروست : پژوهش روزگار.

شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۳۷۴-۶۳۳-۹

وضعیت فهرست نویسی : فیپا

یادداشت : کتابنامه: ص. ۵۸ - ۶۳.

موضوع : تورم -- ایران

موضوع : Iran -- Inflation (Finance)

موضوع : ایران -- اوضاع اقتصادی

موضوع : Iran -- Economic conditions

رده بندی کنگره : ۱۳۹۵ ت ۹ ق ۲ / ۱۲۲۰ HG

رده بندی دیویی : ۳۳۲ / ۴۱۰۹۵۵

شماره کتابشناسی ملی : ۴۲۲۴۲۹۱

نشر روزگار

- نام کتاب: نرم به زان ساده
- مؤلف: دکتر محمد فنی
- ناشر: انتشارات روزگار
- طراح جلد: پریسا عزیزی
- چاپ اول: ۱۳۹۵
- شمارگان: ۵۰۰
- قیمت: ۷۰۰۰ تومان
- چاپ و صحافی: روزگار
- شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۷۴-۶۳۳-۹
- نشانی دفتر و فروشگاه: خ انقلاب - خ دانشگاه - جنب شهرک راندایمیری
- مرکز خرید دانشگاه - طبقه زیر همکف - پلاک ۴
- تلفن: ۰۹۱۲۲۰۳۷۳۵۴ - ۶۶۹۵۸۱۴۰

rozegar.no@gmail.com / Nashreroozegar.com

فهرست :

۷	مقدمه
۲۱	تعریف‌های مختلف از تورم در اقتصاد جهانی و ایران
۲۲	تاریخچه تورم در ایران
۲۴	آثار تورم (آثار اقتصادی)
۲۴	اثر تورم بر تولید و توزیع
۲۴	اثر تورم بر پس‌انداز
۲۴	اثر تورم بر تقاضا
۲۵	اثر تورم بر بودجه دولت و بازرگانی خارجی
۲۶	اثر تورم بر روی تصمیم‌گیری‌های اقتصادی
۲۶	آثار اجتماعی و سیاسی تورم
۲۷	رابطه تورم با رشد اقتصادی
۲۸	رابطه تورم با نقدینگی

۳۱.....	رابطه تورم با بیکاری
۳۳.....	رابطه تورم با عرضه و تقاضای کالا
۳۵.....	رابطه تورم با ارز
۳۹.....	رابطه تورم با صادرات و واردات
۴۲.....	رابطه تورم و امنیت ملی
۴۸.....	رابطه تورم با رکود اقتصادی
۴۸.....	رکود تورمی
۴۹.....	تورم رانده
۵۰.....	انتظارات تورمی
۵۱.....	صعودی شدن تورم در ایران و بازگشت به جایگاه چهارم جهان
۵۳.....	نظر کارشناسان اقتصادی در خصوص کاهش مستمر نرخ تورم در سال ۱۳۹۴
۵۵.....	فهرست منابع فارسی

مقدمه :

از روزی که بشر تولید یافت تاکنون حتی روزی که فقط آدم و حوا وجود داشتند، جامعه و انسان نیازمند مدیریت اقتصادی بوده است. مسئله پیچیده‌ای که جنبه خلاقیت و تجربی آن بر سایر جوانب ارجحیت دارد موضوع اقتصاد و معیشت و سجدگی‌های آن دائماً ذهن بشریت را به خود مشغول نموده است و به حل مشکلات معیشتی و اقتصادی انسان نمی‌توان جامعه را هدایت و راه‌ساز کرد.

همواره ملت‌ها و دولت‌ها علت عقب افتادگی و عدم توسعه را در مدیریت اقتصادی جستجو می‌کنند. مدیریت اقتصادی هم درد است و هم درمان و هم خود ممکن است دردهای دیگری ایجاد کند. بشر آن موجود ناتوان و درمانده‌ای که دست کم ۴۰ هزار سال از ۲۰ هزار سال عمر خود را به ثورت نیمه گرسنه و لخت و عریان گذرانده و به سختی در ۲۰ هزار سال پیش توانسته بود میزان جمعیت خود را به ۱۰ میلیون نفر برساند، سرانجام در سایه بهبود ادوات و روش کار تولیدی به‌ویژه با نخستین انقلاب تولیدی خود یعنی انقلاب کشاورزی، به مازاد تولید روزانه دست یافت و در این انقلاب از یک سو از ۵۰۰۰ سال پیش هم با سواد شود و هم تمدن را ایجاد کند و از حیوان وحشی و محصور در طبیعت به انسان

متمدن تبدیل شود و در نتیجه حکومت و دولت و ساختارهای اجتماعی و اقتصادی و معیشتی را به وجود آورد. تا بتواند زنده بماند. اقتصاد و معیشت دامنه بسیار گسترده‌ای دارد که از ابتدا قیمت و ارزش هر کالا و تغییرات ناگهانی آنها چه در زمانی که کالا با کالا تهاتر می‌شد و چه زمانی که با سکه و یا پول، همیشه از موضوعاتی همچون گرانی - تورم - تدینگی و ثروت و تمرکز آن در دست اقلیتی از جامعه رنج برده و می‌برد. با نگاهی به وضعیت تورم در دنیا و ایران که در ادامه می‌آید رنج و درد آن مشترک قابل فهم می‌شود.

نرخ تورم در نقاط مختلف دنیا در سال ۲۰۰۷ میلادی

بر اساس گزارش صندوق بین‌المللی پول، ایران در سطح خاورمیانه بالاترین نرخ تورم را دارد. در حالی که میانگین نرخ تورم در کشورهای خاورمیانه برابر با ۳٫۱ درصد است.

ایران، دومین نرخ بالای تورم را در سطح جهان دارد. بر اساس این گزارش، زیمبابوه با نرخ تورم ۱۰۷٫۳ درصد، بالاترین نرخ تورم را در دنیا دارد.

به گزارش صندوق بین‌المللی پول، ژاپن با تورم منفی ۰٫۲ درصد، صاحب پایین‌ترین نرخ تورم در سطح جهان است. این گزارش حاکی است در سطح جهان، ۲۶ کشور دارای نرخ تورم دو رقمی، یک کشور دارای نرخ تورم سه رقمی، ۱۵۲ کشور دارای نرخ تورم یک رقمی و دو کشور (ژاپن و بریتانیا) دارای نرخ تورم منفی هستند.

صندوق بین‌المللی پول در جدیدترین گزارش خود از وضعیت شاخص‌های اقتصادی منطقه خاورمیانه، نرخ تورم سال جاری ایران را معادل ۲۶ درصد پیش‌بینی کرد که بر اساس آمار این نهاد بین‌المللی،

بالاترین میزان تورم ایران در سال‌های اخیر بوده و تا پایان سال ۱۳۹۲ نیز بالاترین نرخ تورم خواهد بود.

تورم همچون کابوسی آرام و قرار را از دل مردم می‌رباید. مردم از تورم بیزارند؛ چرا که قدرت خرید آنها را کاهش می‌دهد و برای جبران کاهش قدرت خرید مجبورند بیشتر و سخت‌تر کار کنند و این یعنی کاهش رفاه اقتصادی. به طور کلی، تبعات منفی تورم به اندازه‌ای است که حتی می‌تواند کل زندگی اقتصادی یک کشور را مختل کند. هزینه‌های اقتصادی، اجتناب‌ناپذیر و سیاسی تورم به قدری بالا است که هیچ سیاست‌گذار منطقی چنین هزینه‌هایی را برای به دست آوردن مزایای اندک آن، انتخاب نمی‌کند. تورم، پیش‌بینی آینده را مشکل می‌سازد. افزایش نااطمینانی در مورد تورم منجر به استیلاست باعث شود بنگاه‌ها و افراد، تمایل چندانی به پذیرش پروژه‌های سرمایه‌گذاری خصوصاً پروژه‌های تولیدی بلندمدت نداشته باشند و چه بسا فعالیت‌های دلالی افزایش یابد. از این رو در کشورهای دنیا یک اجماع جهانی برای کاهش تورم به وجود آمده به طوری که اغلب کشورها اولین هدف اقتصادی خود را مهار تورم قرار داده‌اند و حتی رشد اقتصادی و کاهش بیکاری در مرتبه‌های بعدی سیاست‌گذاری اقتصادی قرار گرفته است. ترجیح به‌یادش می‌آید بر این بود که یک جایگزینی بین تورم و بیکاری وجود دارد و برای کاهش بیکاری باید مقداری افزایش در تورم را پذیرفت، اما تبعات منفی تورم آنقدر قابل توجه هست که هیچ سیاستمدار عاقلی را به پذیرش افزایش تورم شویق نمی‌کند.

بسیاری از اقتصاد دانان ایران معتقدند که تورم در کشور ما یک پدیده پولی است یعنی رشد نقدینگی (صرف نظر از اینکه علت آن چه بوده است) همواره یکی از مهمترین عوامل در افزایش سطح عمومی قیمت‌ها

بوده است. در عین حال، نباید فقط به نقدینگی اندیشید. عوامل مهم دیگر ایجاد تورم در ایران، افزایش نرخ ارز، کاهش درآمدهای نفتی، کاهش تولید و رشد اقتصادی و وجود انتظارات تورمی است. هر چند نظریه انتخاب عقلانی تاکید دارد که رفتار افراد را در حوزه‌های اقتصادی می‌تواند پیش بینی کند اما گاهی تعیین دقیق اینکه "منفعت" چیست و چه زمانی ایجاد می‌شود، کار را بسیار دشوار می‌کند.

در حافظه تاریخی مردم ایران حتی تورم سه رقمی و بیشتر از ۱۰۰ درصد، ریشه ۱۳۲۰ به ثبت رسیده است. در سال‌های پس از انقلاب اسلامی هشتاد و دو سال ۱۳۶۴ و ۱۳۶۹ نرخ تورم تک رقمی و کمتر از ۱۰ درصد را شاهد بوده‌ایم. ولی نکته اساسی این است که حافظه تاریخی و تجارب واقعی کشورمان در سال‌های اخیر در مورد تورم، خود به پدیده انتظارات تورمی دامن زده است. آمار بانک جهانی نشان می‌دهد که در سال ۲۰۱۱ میلادی تنها پنج کشور جهان نرخ تورم بالا و بیش از ۲۰ درصد داشته‌اند که یکی از آنها ایران بوده است. توجه داشته باشید که در اقتصادهای امروزی تورم بالای ۲۰ درصد یک تورم نجومی محسوب می‌شود.

مردم همیشه به انتظار تورم نشسته‌اند این پیش‌بینی‌ها را انتظارات ممکن است واقع‌بینانه و درست باشد یا نباشد. اما تاثیر خود را بر سیاست‌های دولت‌ها از طریق واکنش مردم و فعالان اقتصادی خواهد گذاشت. همچنین به عقیده طرفداران نظریه روانی تورم، در واقع تمام تصمیمات اقتصادی مبتنی بر انتظارات است و تورم نیز نتیجه انتظار مردم از افزایش قیمت‌ها در آینده است که به آن تورم روانی گفته می‌شود. البته باید تاکید کرد که عکس‌العمل‌های روانی علت تورم نیست، بلکه عامل تشدید تورم است.